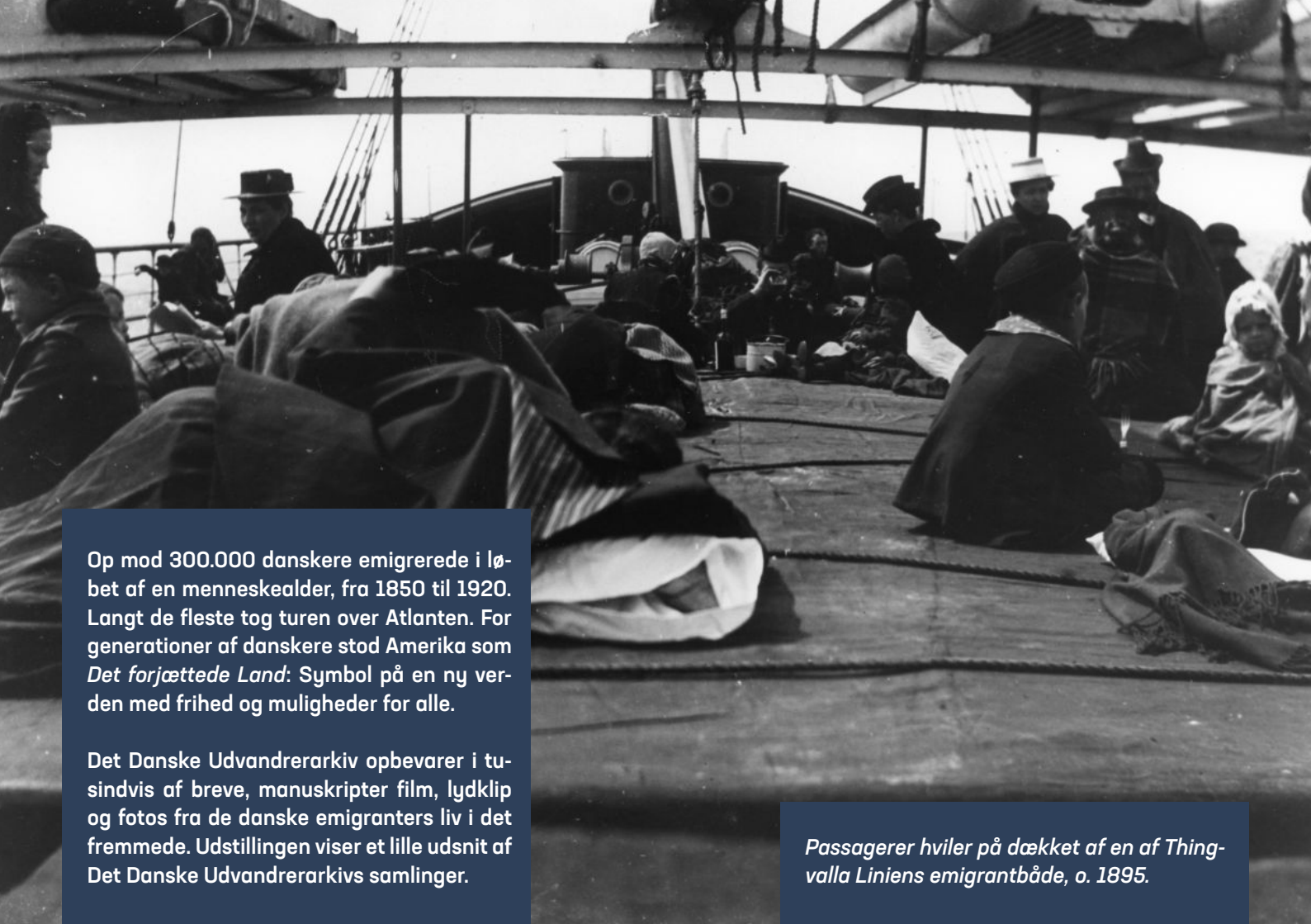

FRA DEN NYE VERDEN

EN UDSILLING OM DEN DANSKE
UDVANDRING, JOHANNES V. JENSEN
OG AMERIKA

Op mod 300.000 danskere emigrerede i løbet af en menneskealder, fra 1850 til 1920. Langt de fleste tog turen over Atlanten. For generationer af danskere stod Amerika som *Det forjættede Land*: Symbol på en ny verden med frihed og muligheder for alle.

Det Danske Udvandrerarkiv opbevarer i tusindvis af breve, manuskripter film, lydclip og fotos fra de danske emigranternes liv i det fremmede. Udstillingen viser et lille udsnit af Det Danske Udvandrerarkivs samlinger.

Passagerer hviler på dækket af en af Thingvalla Liniens emigrantbåde, o. 1895.

Ingen Baad jeg senere har sejlet med slingrede saa fantastisk som "Norge", eller red saa afgrundsdybt op og ned i Atlanterhavssøerne som den. Det Atlanterhav jeg ved den lejlighed gjorde bekendtskab med er senere gaaet tabt for mig, simpelthen fordi man nu ser Søen ovenfraa, fra de høje moderne Skibe; den gang saa man den fra neden, næsten i Niveau med Havfladen, og i haardt Vejr rejste Søerne sig som en snæver Horisont af hushøjt skridende Vandbjerge, flaskskegrønt gennemskinnede i toppen, med baaden dybt nede i et Trug i midten, og naar Baaden red op saa man ud over avancerende Kolonner af det ene Niagara bag ved det andet. Uger igennem stod Dækket under Vand og nedgangene til Mellemdækket, hvor flere hundrede Emigranter fra alle tre skandinaviske Lande befandt sig, maatte holdes lukkede. Man forestille sig hvilken Overfart de har haft!

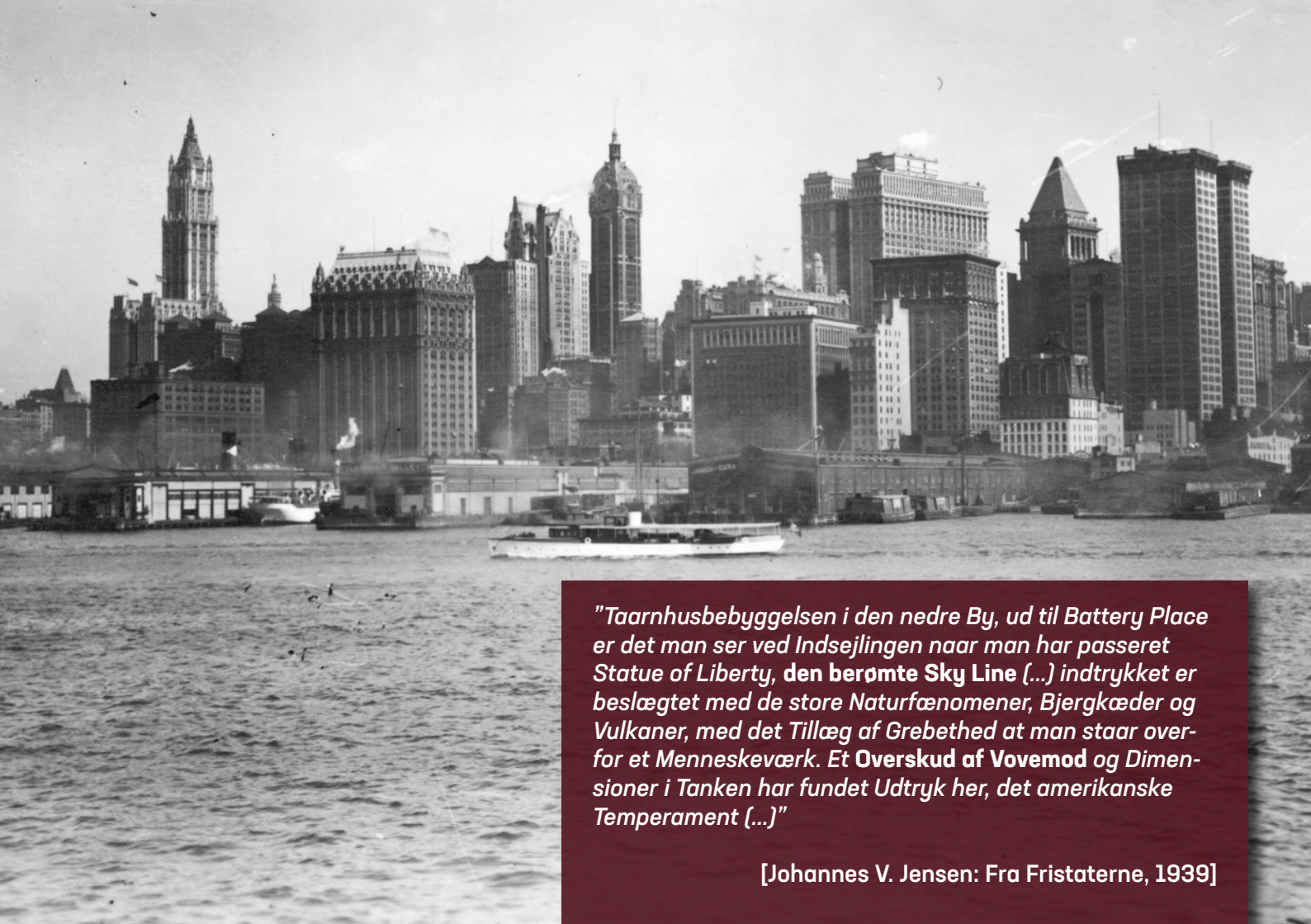
[Johannes V. Jensen: Fra Fristaterne, 1939]

Forfatteren og Nobelprisvinderen Johannes V. Jensen (1873-1950) var af det 20. århundredes mest indflydelsesrige danske forfattere og kulturpersoner. I september 1896 rejste han til New York med Thingvalla skibet *Norge*. Et par uger senere satte han første gang sine ben i Den nye Verden.

Siden besøgte Jensen Amerika fem gange. I flere romaner og utallige artikler og rejsebrev skrev han begejstret om Amerika og den amerikanske drøm. Udstillingen giver et lille indtryk af hvordan.

*Johannes V. Jensen fotograferet i Chicago, hvor han opholdt sig vinteren 1902/03.
Foto: Det Kgl. Bibliotek.*

"Taarnhusbebyggelsen i den nedre By, ud til Battery Place er det man ser ved Indsejlingen naar man har passeret Statue of Liberty, den berømte Sky Line (...) indtrykket er beslægtet med de store Naturfænomener, Bjergkæder og Vulkaner, med det Tillæg af Grebethed at man staar overfor et Menneskeværk. Et Overskud af Vovemod og Dimensioner i Tanken har fundet Udtryk her, det amerikanske Temperament (...)"

[Johannes V. Jensen: Fra Fristaterne, 1939]

*Emil F. Madsens farm i danskerkolonien
Dagmar, Montana o. 1910.*

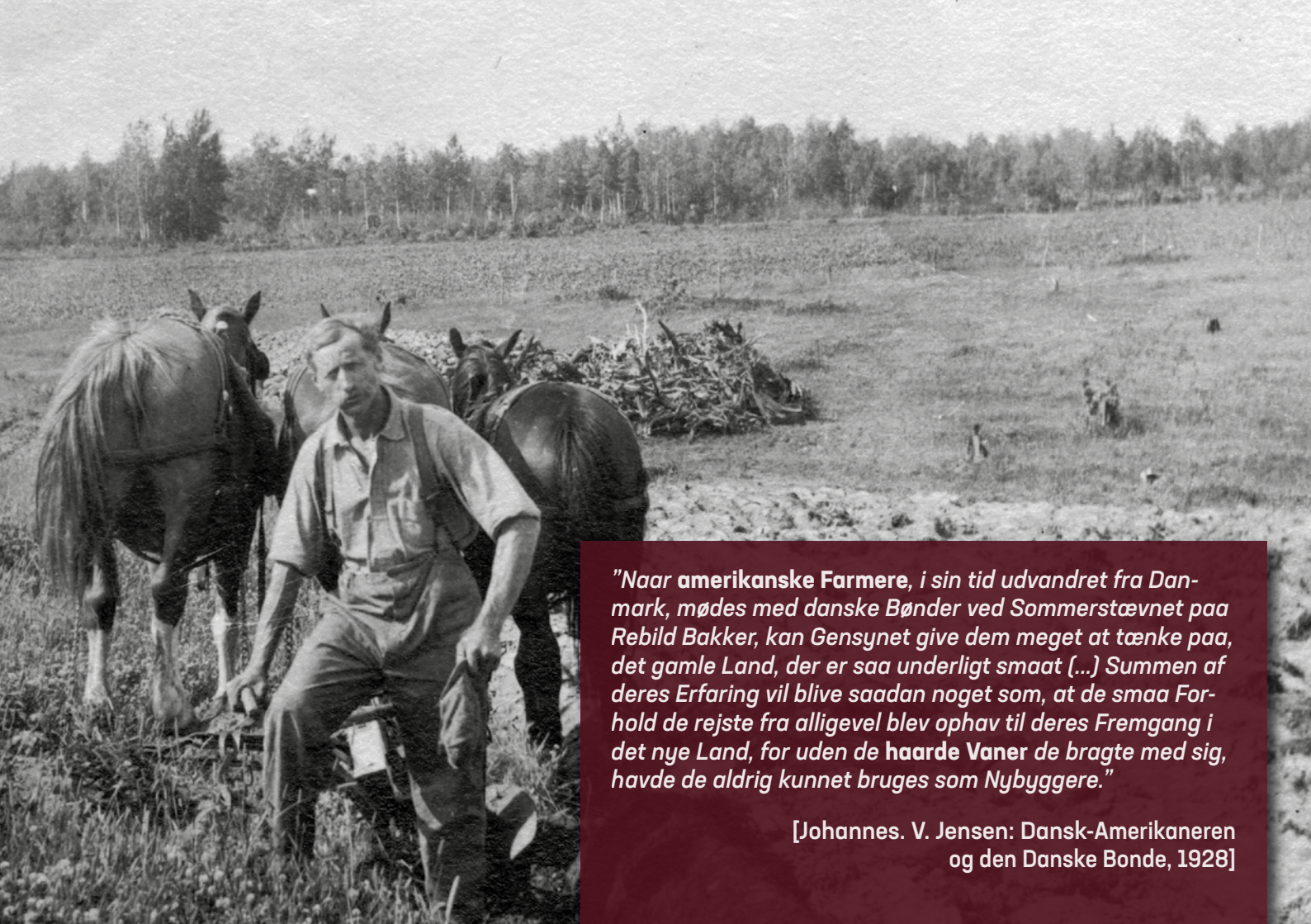
GMAR. MONT.

*Afstanden fra Bonde til "Farmer" er større end at den kan tilbagelægges i et Menneskeliv; hvad enten der nu er tabt eller vundet ved Udvandringen, **Nødvendigheden kræver en Generation som Offer.** Hvor mangen er ikke frivilligt, med tilbundne Øjne, gaaet Udslettelsen som Menneske i Møde over Atlanterhavet, for at tabe sig selv som Dansk og for at se sine Børn, naar det gaar bedst og de bliver Amerikanere, forsvinde ind i en anden Klasse.*

[Johannes V. Jensen: Fra Graabølle til Chicago, 1909]

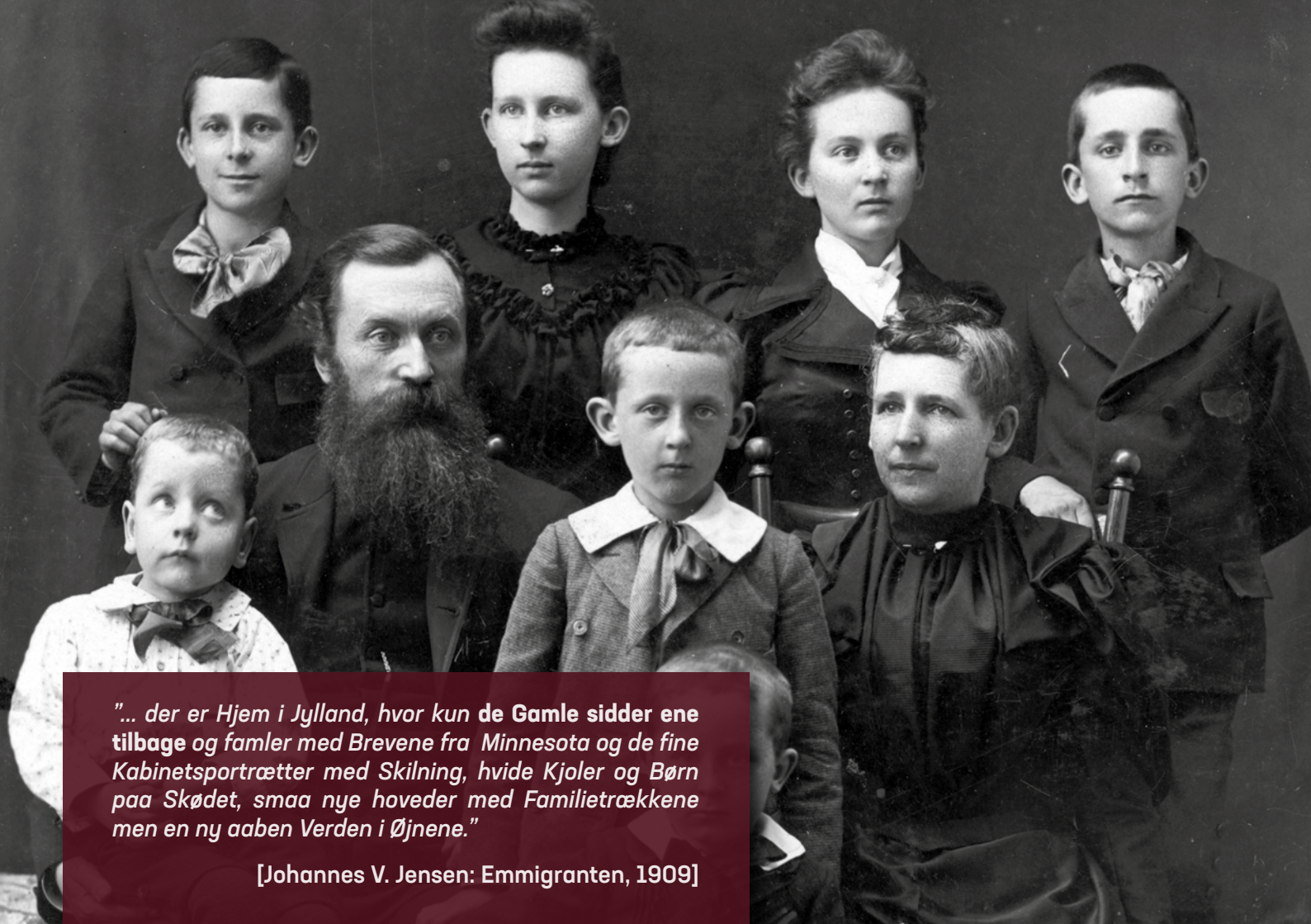

En tørvehytte på Nebraskas prærie. Til hest ses Else Mumgaard, der emigrerede i 1901.

*"Naar **amerikanske Farmere**, i sin tid udvandret fra Danmark, mødes med danske Bønder ved Sommerstævnet paa Rebild Bakker, kan Gensynet give dem meget at tænke paa, det gamle Land, der er saa underligt smaat (...) Summen af deres Erfaring vil blive saadan noget som, at de smaa Forhold de rejste fra alligevel blev ophav til deres Fremgang i det nye Land, for uden de **haarde Vaner** de bragte med sig, havde de aldrig kunnet bruges som Nybyggere."*

[Johannes. V. Jensen: Dansk-Amerikaneren
og den Danske Bonde, 1928]

"... der er Hjem i Jylland, hvor kun de Gamle sidder ene tilbage og famler med Brevene fra Minnesota og de fine Kabinetsportrætter med Skilning, hvide Kjoler og Børn paa Skødet, smaa nye hoveder med Familietrækkene men en ny aaben Verden i Øjnene."

[Johannes V. Jensen: Emmigranten, 1909]

*"Livslust er den Egenskab der ligger øverst, naar man i en Fart skal sige noget om Amerikaneren. **Livslust**, levedygtighed vilde jeg gaa ud fra som det kendetegnende Træk og som den **Kraft** hvoraf alle andre amerikanske Fortrin, og nogle Svagheder, udspringer, en lys, virksom Grundstemning, **befriede Impulser**, Sangvinitet, Egenskaber der bunder i det Amerikanske Folks Traditioner og er blevet Potenseret af et stort sammentrængt Befolkningsantal af forskellig national Oprindelse [...]*

*Fra Amerika udgaa der **Stød** som fra et **Batteri**, og man kan jo forestille sig alle de forenede Stater som Elementerne deri. Virksom er den etnografiske Sammenblanding til én Nation af Folkeslag som i Europa er spredt paa flere, mange Magneter er bragt til at virke i én og samme retning."*

[Johannes V. Jensen: Fra Fristaterne, 1939]

New York, 1939. Midterst i baggrunden ses Chrysler bygningen. Foto: Johannes V. Jensen. Det Kgl. Bibliotek.

*"... Fra 23. Gade bevæger Bilen sig ned gennem **Broadway**, der efterhaanden som man nærmer sig Sydspidsen af Manhattan, bliver til en jo længere jo dybere Kløft med Taarnhuse paa begge Sider og tordnende af Færdsel paa Bunden. Her flyder en levende Blanding af **alverdens Folkeslag** paa begge Fortove. De vandrer. Intetsteds er Trittet saa mærket af Ærinde som paa denne brede Vej, der fører fra Arbejdet og til Arbejdet. Ingen kan man som New Yorkeren kende paa hans Støvler. De ligner en ny Art Hove, Vandrefødder, stødte og støvede af det skarpe Støv, de selv river op fra Gaden, Kulpartikler, Metal og Stensmuld, som falder af en By ved Slid, De ligner Bjergbestigere og er det ogsaa, de holder sig hver Dag oppe paa det stenede Højfjæld af en moderne By, de avancerer over en Grund, der dirrer af Trafik som en Vulkan, de aander en Luft, der er giftig af Røg og svanger med Elektricitet som et Tordenvejr, de orienterer sig mellem Lavastrømme af Mennesker, der konstant befinder sig i Opløb, og Sporvogne og Tag over Hovedet og under Jorden, de lytter i en Støj, der er mere isolerende end Stilhed, et Gadebrag saa bedøvende, at det ikke er en Bølge men en Knusning af Luften som ved et Stenskred..."*

[Johannes V. Jensen: Den nye Verden, 1907]

Solvang, Californien, 1918. Den danske bosættelse blev et yndet udflugtsmål, efter byen i 1950'erne begyndte at dyrke sin danske oprindelse.

Billedhuggeren Carla Christensens buste af Max Henius, 1937. Igennem flere årtier spillede Henius en stor rolle i de dansk-amerikanske relationer.

FRA DEN NYE VERDEN

EN UDSILLING OM DEN DANSKE
UDVANDRING, JOHANNES V. JENSEN
OG AMERIKA

AAGE OG JOHANNE
LOUIS-HANSENS FOND

U.S. Embassy & Consulate
in the Kingdom of Denmark

**Aalborg
Kommune**

Knud Højgaards Fond

• GRUNDLAGT 1944 •

Det Danske Udvranderarkiv

VESTHIMMERLANDS
KOMMUNE
- lyst til at gøre en forskel

JOHANNES V. JENSEN
JENSENMUSEET
THIT JENSEN

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Udstillingen er arrangeret i
samarbejde mellem Det Danske
Udvandrerrarkiv og Johannes V.
Jensen & Thit Jensen Museet.

Hvis ikke andet er nævnt, er de
gengivne fotos fra Det Danske
Udvandrerrarkivs samling.

www.fra-den-nye-verden.dk

Kølvandsstriben efter Atlanterhavslinieren *Normandie*. Foto: Johannes V. Jensen, 1939. Det Kgl. Bibliotek.